NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v saboto 23. junija 1855. List 50.

Besedica o spreminovanji žitne cene.

Žitna cena je zadnji čas sicer visoka, pa saj precej stanovitna — spreminja se zdaj le po malem, in če poskočuje in pada, se godi to bolj počasi. Prejšni čas — in tega je komaj 2 mesca — je pa cena od enega tedna do druzega se spreminovala za 12 do 16 odstotkov (procentov).

Ne bo tedaj napačno, ako skusimo razodeti saj en vzrok tega vednega omahovanja in spreminovanja žitne cene.

Naj imenitnejša naloga kmetijstva je: ljudstvo oskerbeti z živežem in sicer po ceni, ktera ni danes taka, jutri pa že spet druga. Prenizka cena kakor previsoka — obé ste občinstvu v škodo. Preniska cena tare kmetovavca, ki zemljo obdeluje in žito prideluje, ker ne skupi za svoj trud in stroške, česar potrebuje za svoj in svoje živine živež; če ne more živine rediti, ne more gnojiti; potem pa polje peša in pridela se leto za letom manj. Ako k temu še pritisne nevgodno vreme, so nadloge tolikanj večje in dragina in lakota so gotovi nasledki. — Previsoka cena pa je nadloga vsim, ki si kupujejo vsakdanji kruh.

Da se tem nadlogam v okom pride, je neobhodno potrebno, da se vé: kaj in koliko potrebuje ljudstvo, in koliko in s čim si samo pomagati zamore. Če se ne vé: koliko se je doma pridelalo in koliko se bo iz ptujih krajev žita potrebovalo, ne more ne kmetovavec, ki žito prideluje, ne tergovec, ki z žitom kupčuje, ne vlada, ki ima čuti nad občnim blagrom svojih ljudstev, prave cene razsoditi, in če po žetvi precej žita na sejm pride in se letina za „dobro“ razglasi, ga tlači ta glas pod pravično ceno, dokler se ljudém očí ne odprejo in ne spregledajo, da pridelk vendar ni tolikšen, kakor se je izperva mislil. — Še huje je pa vse to, ako slaba letina nastopi. Ker se to ni kake dve leti pred zvedilo, pride ljudém vselej nenadoma, hipoma, in tedaj že sam hrup, „da je letina slaba“, veliko škodo napravlja. Če se od druzih dežel sliši, da je letina tam slaba, in če tudi domači pridelk ni tolikšen, kolikoršnega so pričakovali, postane ljudstvo nečimerni družini enako, ki ob času obilnosti ni nobene zaloge prihranilo, — vidi tedaj zdaj, da ima vsaki dan živeža manj, in ne vé, kako deleč bo še pomanjkanje seglo. Zdaj je ljudstvo straha omamljeno, in prazni domači sejmi dervijo barantače v ptuje žitne kraje po žito, da se tako spet nova napaka naključi. Vsi polni se naložé zdaj magazini s ptujim žitom, da tarejo domači pridelk; manjše žitarje zadeva velika zguba, da pridejo na kant in zakaj? — vse zato, ker je sicer žita potreba, pa nobena živa duša ne vé — koliko? Druga nadloga je pa ta, da tudi žitni tergovci tega ne vejo, in če so že poprej večkrat pri žitu zgubili, si ne upajo zdaj, ptujega žita nakupiti, kakor bi treba bilo, in tako tisti, ki ga ravno imajo, ženejo ceno neznano visoko — in vse to pride spet odtod, ker se ne vé: koliko se ga bo potrebovalo, da ga bo dosti, pomanjkanje odverniti.

Iz tega je lahko posneti, da je pred vsem potreba, da se ob pravem času zvé: kolikšni so vsakoletni pridelki, ali bo domačega žita za potrebo dosti ali ga bo pomanjkovalo in koliko po primeri? V jeseni še le to zvediti, bi bilo pa prepozno pomanjkanju ob pravem času v okom priti *).

Nekaj od koristnega drevja.

6. *Dren.*

Dren (Kornelkirschbaum) raste kot velik germ ali majhno drevo 20 do 25 čevljev na kviško. Cvetè med germovjem najpervi, včasih že konec februarja; rumene cvetlice v drobnih kepicah vkup tičé, ter pozneje zapušajo majhen lepo rudeč sad, ki ima pa terdo košico.

Dren raste skorej povsod, po Nemškem in Slovenskem v gojzdih in hostah sam po sebi. Umni vertnarji so ga tudi požlahnili, ter drevesca boljega sadú po takem izredili. Navadno se dren po semenu množí, raste sila počasi, doseže pa veliko starost. (Pripoveduje se, da na Francozkom v gojzdu blizo grada Montmorency stojí neko drenovo drevo, ktero cenijo več kot 1000 let staro!)

Drenovina starega drevja je znotraj rujava, zvunaj bela pa tanko rumena. Neizrečeno terda je, tedaj se dá likati. Delajo iz nje kline, kolesne prečke, zagojzde, vretena, tudi obroče in kôle, ki imajo dolgo terpeti. Prav ugodna je tudi kurjavi: kajti vročino pa žerjavico močnejšo daje od bukve, gabra, jesena. Skorja je stežuča, ter je včasih zdravilo. Sadje tega germa — drenjine ali drenule — dozorí na jesen; je kislasto in ogavno, tedaj ga le na kmetih jedó. Nekdanji Rimljani so drenule rabili v prešičjo hrano, kar še dan današnji Lahi delajo. Po nekterih krajih napravljajo iz drenul tudi žganje, kteremu pravijo drenovec.

7. *Leska.*

Leska je visok germ, ki nahaja se po celi Europi v nizkih hostah in živicah. Raste naglo, ter ga je osekavati lahko. Ni ravno vgoden, da bi ga po gojzdih redili ljudjé; na sadiščih in vertih obnaša se pa dobro. Les njegov je le redkokrat tako močan, da bi služil za bolj važno orodje. Leskovina je namreč mehka, gibka, belorudečkasta in precej jednakega zerna, pa se ne dá gladiti. Rabijo jo za obroče, kole, kolkove, škatljice, vitre za košare in jerbase; njen ogel je prav lahek, ter služi za pripravljanje smodnika.

Leševje terpí le 40 do 50 let, ima pa dobro lastnost, da veliko koreninskih izrastlikov poganja. Lešnjiki so sploh znani pa prijetni sad njih; iz njih tlačijo tudi neko sladkomilo olje, ktero polehča persne in druge težave. Leskova šiba je pri reji otrok včasih potrebna, kar tudi je sploh znano.

Gledé zemljišča leska ni ravno hotljiva, vendar ljubi bolj lahke pa krepke tla; mraz in vročino lahko

*) Nadjati se smemo, da bo vis. ministerstvo zanesljivo iz vsih dežel našega cesarstva zvedilo stan pridelkov, in da bo to po časniku „Wien. Zeit.“ naznanilo, kar bojo potem „Novice“ brez pomude svojim bravcem vediti dale. Vred.

terpí. Množiti se dá po semenu, po izrastlikih in po grebenicah. Sadijo jo gojzdnarji posebno na zverinskik rediščih, kajti rada zahaja divjad po lešnjikih. J. Š.

Obertnija domača.

Marmor in škerli v okolici Stare Oslice.

Ko smo za Kopačnico popraševali, so nam gosp. fajmošter K. Hueber odgovorili (list 25.), da v okolici Stare Oslice ste dve druge stvarí, namreč marmor in škerli, ki bi utegnile za naš kraj važniše biti od ondašnjih topljic, in da nam bojo ob priložnosti kaj več od tega povedali. Častiti gospod so nam unidan o tem sledeče na znanje dali:

Marmornica (Marmorbruch) je le enmalo nad kantonsko loško-idriško cesto, skor v sredi med to cesto in Kopačnico, na neki precej stermi gorski senožeti — na belem dnevi. Marmor je lep in čist, kadar je napol ali popolnoma olikan, barve je belo-rudečkaste; nahajajo pa se v njem tudi žile železne rude, kar bi utegnilo znamenje biti, da prav veliki kosi se bojo težko kje celi dobili. Za poskušnjo na Dunaj poslani kos je ondi zlo pohvaljen bil. Še malo te marmornice pa je načete; ena oltarna miza za verhniško cerkev in pa spominek Prešernov sta iz tega marmorja. Gospodar te zemlje noče za spodobno ceno prodati marmornice, ker menda misli, da bi kupe živega zlata prodal, — sam pa se tudi ne loti dela, da bi začel poredoma lomiti. In tako leží zaklad brez prida!

Škerl ali šiber (Schiefer) je tukaj silo veliko *). Veči del Stare Oslice **) in en del vasí pod Jelovim Berdom stojí na skladovnicah škerljevih, — reči smem, da čez 2000 oralov to znese, gora sama pa je blizo 1500 čevljev visoka. Vse tukaj je le škerl, ki se na mnozih krajih že od zunaj vidi. Če bi strehe vsih kolodvorov in stražnic po železni cesti našega cesarstva s temi škerlmi pokriti hotli — stavim — da ne bilo bi jih premalo. Jez sem blizo farovža našel te ploše in ž njimi pokril farovž in štalo; ploše so temno-sinje, precej svitle, ne tako sive kakor so angležke, in pa nekoliko kerhkeje, pa kerhkost se zgubí, kolikor globokoje se lomijo škerli; nalomil sem ploš po 6 do 8 štirjaških čevljev velicih; za streho sem jih vzel po različni velikosti, proti verhu zmiraj manjših in zavoljo toče dobrega pol persta debelih. Dunajčani so na na ogled poslane škerlí odgovorili, da je blago dobro in še posebno za računske table pripravno. Semtertje so tudi višnjeve, nektere bledo-rudečkaste ploše. Tudi se tam pa tam med plošami nahajajo skladi brusnega kamnja, kteri se vé da je tudi dober za rabo. — Obilni zakladi, ki bi dosti dobička vergli, ležé tù pred našimi očmí odperti, — treba je le ne zanemarjati Vodnikovega opomina, ki pravi:

Glej! stvarnica vse ti ponudi,
Le jemat' od njé ne zamudi!
Leniga čaka
Stergan' rokal,
Palca beraška,
Prazen bokal!

Hueber.

Iz natoroznanstva.

Od vremena.

(Dalje.)

Grom, ki se zasliši kmalo po tem, ko se je poblisknilo, je vsakemu znan. Vsak, kteri je na deželi ob hudem vremenu pod milim nebom bil, vé kako po meglah vrè in godernja. Dolgo časa terpí gromenje pa sčasoma potihne, pa spet debeleje zabučí, in to se večkrat ponavlja, preden vès glas podoní. Večidel se začne s puhlim bobnenjem, potlej prav dleši in spet nastopi derdranje, ki hitro pa skakoma pojema. Blisk se vselej nekaj pred vidi kot zagromí. Luč tako hitro priletí iz enega kraja do druzega, da smemo reči, kakor se pobliskne v megli, že tudi vidimo blisk. Glas pa gré veliko kasneje; če je dalje od nas megla, dalje ga ni. Mi smo v stanu električen žark napraviti, ki poka, ko do druzega trupla preskoči. Blisk in strela pa ni druzega kot električen žark, toda tako dolzega in močnega, kakor se v delavnicah podnebja napravlja, ga mi nikoli napraviti ne moremo.

Ko strela letí iz ene megle v drugo ali pa v zemljo, poka po vsi poti; pokanje se pa sliši le zaporedoma, če strela kolikaj pota storí, ker so eni kraji njene poti veliko dalji od nas kot drugi, toraj se ne more od vsih krajev naenkrat glas zaslišati, toraj zaporedoma poka in derdra, bobnenje se sliši; pravimo, da gromí. Zraven tega, da ne pride od vsih delov strelne poti glas o tistem trenutku do nas, se pa pokanje še razlega po hribih in po meglah, da dalje časa terpí in se ponavlja ko jek daje. Utegne se pa primeriti, da blizo nas kam treši. Če strela ni dolge poti storila in ni predeleč od nas, koj dleši, kakor se posveti, in vsega je konec.

Ob hudem vremenu se pokaže tudi Elmov ogenj. Ime tega ognja menda pri nas ni znano. Mornarji so ga tako imenovali, ko se je pokazal na okovanih jadrih. Ime pomeni nekega svetnika Erazma, ki so ga posebno laški mornarji na sredzemskem morji na pomoč klicali in „Elmo“ imenovali. Prikazovala se je dostikrat proti koncu viharjev neka plavkasta luč na jadrih, kakor da bi bil vošeno svečo prižgal. Valovi se potem, ko se ta luč prikaže, navadno pomirijo, torej mornarji mislijo, da to dela Elem. Tako ga popisuje Kolumbov sin: „Ko se je Kolumb leta 1493 drugič v Ameriko peljal, se primeri, da je ponoči sila gromelo in deževalo. Kmalo se pokaže sv. Elem na verhi jadra s sedmerimi svečami, to je, vidil se je ogenj, ki ga mornarji za tega svetnika imajo. Naenkrat se zaslišijo litanije in molitve na barki, ker so mornarji terdno prepričani, da je nevaren vihar pri kraji, kakor hitro se sv. Elem prikaže“. Misli od tega ognja še h koncu sedemnajstega stoletja niso bile kaj boljše. Grof Forbin pripoveduje v svojih spisih: „Ponoči (bilo je leta 1696) se je naenkrat strašen vihar napravil; močno se je bliskalo in gromelo. Ker smo se hudega piša bali, sem ukazal vse razpete jadra skupej potegniti. Vidili smo na barki več kot 30 sv. Elmov. Tisti plamen, ki je bil na veternici visokega jadra, je bil čez poldrugi čevelj visok. Poslal sem hlapca, da bi ga bil doli prinesel. Ko pride gori, zavpije, da ogenj šumí, kakor kadar se zmočen smodnik vnema. Ukažem, da naj bandero proč vzame in ga doli prinese. Komaj ga je pa iz verha snel, ga je ogenj zapustil, pa se je na verhu jadra vsedel, da ga ni bilo moč proč spraviti. S časom je pa sam minul“.

Menda le malo bravcov Elmov ogenj pozna. Temu pa ni uzrok, da bi se tako redko prikazoval, ampak ker človek na to ne porajta. Kdor je kaj pazljiv, se utegne pri večjih viharjih prepričati, da se svetijo križi na turnih. Pa so že tudi vidili, ko se je drevje po verhih svetilo. Toda kdor ga ogleduje, si more vraže iz glave izbiti, če ne, bo gotovo tudi kakšnega svetnika vidil ali pa hudiča. Tako se je zgodilo še h koncu leta 1854 v tergu St. Georgen pri Lincu. Okoli polnočí se je ogenj pokazal na turnovem križu. Neki mož, ki je tisto noč na straži bil, ga je zagledal. Vse je že sladko spalo, toda mož je na vse gerlo vpil, vse je na noge spravil. Hitro so vsake sorte gasila pripravili. Ko jih pa nekaj že v turn gré, da bi gasili, se je plamen skril. Zdaj so na vse viže uganjevali, kaj da ima to pomeniti. Eni so hotli, da pomeni kako nesrečo, ki jih ima zadeti; drugi so rekli, da to nič dobrega od vojske ne pomeni, Bog vé kaj bo še prišlo; spet drugi so pa rekli: „prav hudič (der leibhafte Gottseibeiuns) je bil“. — Meni je pravil mehanikar S. Markus, ki dela v fizikalnem inštitutu, da je vidil Elmov ogenj, ki se je pokazal na okovanih solda-

*) Mnogo lastnih imen „Schiffrer“ se nahaja tù; morebiti kažejo že od nekdaj znano obilost šiber ali škerlí, Schiefer. (Le čudno je, da so nemške, morebiti se rodovine zovejo Škerli?)

**) Vas Stara Oslica so posamne selice, o-selice, od o-seliti se. Naši ljudje tudi nikdar drugač ne pravijo kakor Oselca, kakor Selce (Selice) Selzach itd. Pis.

ških kapah. Bil je z neko družino na deželi pri Berlinu. Zvečer pridejo v Charlottenburg, ko je ravno truma vojakov proti Berlinu odrinila. Bilo je že pozno in k hudemu vremenu se je napravljalo, toraj je tudi družina hitela domú. Ko so vojake došli, je bila že taka tema, da so komaj eden druzega vidili. Zdaj je že hudo vreme bilo za petami, zagledajo, da se vojakom kape na verhu svetijo. Bilo je viditi, kakor da bi bil majhen plamen iz njih švigal. Kmalo plameni z vsih kap zginejo. Pogovarjajo se, kaj da to pomeni, kar se spet pokaže in še lepše se jim svetijo kape. Med tem so pa šli, kdor je hitreje mogel, pa to ni nič lučic na kapah motilo. (Dalje sledí.)

Za poduk in kratek čas.

Oče naš, kteri si v nebesih!

Resnična povest *).

Poslovenil Jože Novomeščanski.

1.

„Mati! mati! čujte kak gromí! Rekli ste mi, kadar sodni dan pride, bo groza! Al se zdaj sodni dan približuje?

Tako govorí mali fantiček k svoji materi, pri kteri je spal, ravno ko strašni gromovi bajtico stresajo in žareči bliski tamno nebo razsvetlujejo.

„Sinek moj! môli „Očenaš“, pravi mati, „bo pa Zveličar pri naji, in se ti ne bo treba bati“.

„Oče naš, kteri si v nebesih“, začne otrok moliti s pobožnim sercom, pa pri besedah „kteri si v nebesih“ — pobliskne in zagromí tako strašno, da fantič, ki rokice proti nebu derží in klečé moli, nazaj na posteljo pade — in vse tiho postane po sobi.

„Kaj ti je moj ljubi Tonček!“ — zavpije prestrašena mati — „za božjo voljo ali ne slišiš?“

Dete ne dá odgovora, in je terdo, kot da bi bilo mertvo.

V tem hipu nekaj na oknu zaropoče, in možk glas zabučí: odprite! Prestrašeni vdovi je le za otroka. Na to okno v čepine razpade, in dve strašne prikazni se v stanico priplazite. Mati, trepetaje po celem životu, se skrije pod odejo in otroka na svoje persi pritisne. Al kmalo jo dva moža zgrabita in jo iz postelje izvlečeta. Pade na kolena in na vse vprašanje je imela samo le en odgovor: „Oče naš, kteri si v nebesih!“

Zdaj se hudobna človeka k mizi vsedeta in čez gerdo vreme kolneta. Potem začne eden kervav nož na beli postelji brisati, drugi pa žakelj poln cekinov odveže in šteje.

„Oče naš, kteri si v nebesih“ — začne zopet mati moliti. — Oba pa ji odgovarjata s kletvo, ter eden pred njo, nož v rokah deržeč, stopi in ji žuga, jo precej predreti, ako bi še kaj klepetala.

In, kakor da bi se nebesa bile o ti grozovitosti razjezile, spet strašno zagromí. Zdaj pa dete očí odprè, globoko zdihne in moli: „Oče naš —“.

Tolovaja na klečečo ženo pisano pogledujeta, da mati velí detetu: „Tiho, tiho bodi, milček! zdaj ne smeš moliti“.

V tem trenutku pa se zasliši pred bajtico močen strel iz puške. Moža mahoma vstaneta in izvlečeta morivno orožje izpod obleke, ter k oknu stopita, pripravljena na bitev. Strel za strelom pade, ena kugla tudi zadene otroka, kteri na vès glas zakričí, mati mu kervavo rano liže. Strel za strelom se ponavlja, da tudi ženo na desni rami zadene; krí kot rudeč studenec iz rane prídere, al ona nič ne mara. „Otrok moj!“ samo še zakliče in „Oče naš, kteri si v nebesih“.

V tem hipu pa je bila cela hišica v plamenu. Strel za strelom se še sliši, žena k vratam teče — skoraj bi jo bil dim zadušil — in iz goreče hiše beží. Še enkrat zakliče: „Oče naš, kteri si v nebesih!“ — pritisne otroka k sebi in omedlí.

2.

V bolnišnici sv. Jerneja ležita dva hudo ranjena moža. Janez Rot in Juri Berg sta v nekem gojzdu ne deleč od mesta Korneuburga dva tergovca ponoči napadla, umorila in obropala. S premoženjem ubitih bežita v to samotno hišico, da bi tukaj vedrila zavolj hudega vremena.

Neki lovci, kteri so ju bežati vidili, se podvizajo v hišo za njima, in ker sta se silovita na bran postavila, jo zažgó. Močno sta bila ranjena, vlekli so ju iz hiše, jima rane zavezali, in v bolnišnico peljali. Tudi neko ženo, od ktere so mislili, da je z njima zastopljena, so polno ran v ravno tisti kraj prinesli.

Več tednov je preteklo. Žena se ozdravi, pa nikakor se udati noče, da bi tudi ona kriva bila. Nobenega odgovora niso iz nje spraviti mogli; vedno le po svojem otroku poprašuje, kterega so ji vzeli.

Roparja pa terdita, da je žena ta ž njima zastopljena in da ju je že večkrat pod svojo streho vzela. Al Majdalena Greizler — tako je bilo ženi imé — vse tají. Djali so jo celó na „torturo“. Ko so ji perste stiskali, vpije: „Oče naš, kteri si v nebesih!“

Obljubili so ji otroka nazaj dati, če vse pové. Mati slišati, da bo preljubo svoje dete dobila, reče, da je ropanja deležna. Al to je bila le zvijača — niso ji dali otročiča nazaj. Obsojena je bila, da bo s tolovajama vred ob glavo djana.

Zadnjo noč pred smertjo je smela otroka viditi. O kako je bila srečna nesrečna Majdalena! Žarilo se je že, ona pa še nič na smert mislila ni.

Stanovitno se podá na zadnjo pot — k smerti. Od sveta se ločiti ji je bilo tako lahko, od deteta se ločiti pa tako težko. Mirno položí glavo na brun. Že se zabliska rabeljnov meč, in že ga vzdigne — zdaj se zadnja iskrica človečnosti vname v sercu grozovitih tolovajev in na en glas zavpijeta: „ona je nedolžna!“ Rabeljnu pade meč iz rok, Majdalena pa moli:

„Oče naš, kteri si v nebesih!“

3.

Malo časa potem — po ponovljeni preiskavi — sta bila roparja ob glavo djana. Kmalo pa bi bila po krivični prisegi tudi nedolžna krí prelita.

Svitla kakor sonce je bila nedolžnost Majdalene, in ko je zadnjikrat hudodelnikoma klenkalo, klečí v nekem samostanu neka žena s svojim otrokom in moli: „Oče naš, kteri si v nebesih!“

Bila je Majdalena in njeno dete.

*) Zgodila se je leta 1573 blizo Dunaja. Pis.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Siska 14. junija. * Ker se dobra žitna letina pričakuje in ker so potihnile naročila iz morske straní, je žitna cena zadnji čas spet enmalo nižja in pri tem bo menda zdaj tudi ostalo, dokler se prav za gotovo ne bo zvedilo: kolikšen bo letošnji pridelk. Iz Laškega, kjer že žanjejo, se sliši, da bo žita več kot srednjo mero. Na Horvaškem žito prav lepo stojí. Prodalo se je pri nas te dní blizo 4000 vaganov pšenice in 10.000 vaganov koruze, pšenica po 4 fl. 20 kr. do 5 fl., pančovaška po 5 fl. 30 do 45 kr., bečkereška po 6 fl. do 6 fl. 20 kr., — koruza po 3 fl. do 3 fl. 24 kr., oves po 1 fl. 52 kr. do 2 fl. V Karlovcu je kupčija precej živa; za malin v Reki je bilo pred nekimi dnevi 2000 vag. bečkereške in 1000 vag. pančovaške pšenice kupljene.

Iz Gorice. *⁂* V pondeljk so došli naš željno pričakovani knez in višji škof dr. Andrej Gollmayr v Gorico. Kakor od vsih straní visokočasteni v Ljubljani, tako slovesno sprejemani so bili med potjo po Notrajnskem, na Teržaškem in Goriškem, dokler so zdravi in veseli dospeli v Gorico — prihodnje njih stanovališče. Verhnika jih je perva slavno sprejela, potem pa Postojna, ker razun c. k. okrajnega predstojnika, župana in domače duhovšine je tukaj še 16 duhovnov (dekanov, fajmoštrov in kaplanov) iz mnozih krajev Notrajnskega jih pričakovalo, kar je milostljivega kneza toliko bolj razveselilo, ker med mnogimi za-

služenimi dekani in fajmoštri se jim jih je poklonilo sedem, ki so bili pervi njih učenci, ki so bili profesor dogmatike v Ljubljani. Serca so vsim pričujočim veselja poskakovale in marsiktera solzica v očéh je pričala radost, ki je navdajala vse v prijaznih pomenkih z milostljivim knezom. Po kratki postaji v Postojni so se napotili naprej in na vsih postajah slovesno sprejemani so došli v Terst, kjer so jih svitli škof teržaški serčno sprejeli in je višja duhovšina se spodobno poklonila. V Terstu, kjer so imeli knez mnogo opravil, so ostali do pondeljka; v pondeljk pa je za Gorico srečni dan bil, sprejeti svojega višjega cerkvenega vladika. Celo pot od meje višje škofije do Gorice se je obhajal slovesen vhod, ki nam bo v blagem spominu vedno ostal. Poklonila se je novemu vladiku ne le duhovšina, temuč tudi obila množica cesarskih vradnikov, vojaških častnikov in pred vsimi že zunaj mesta mestni župan z odborniki kot namestniki mesta goriškega. Stanujejo svitli knez in bojo menda stanovali do konca julija v poslopji grofa Lantieri-ta, dokler njih stanovališče ne bode do dobrega popravljeno. V nedeljo bojo obhajali pervi nastop višjega duhovnega pastirstva, kterega bojo tudi pismeno oklicali v slovesnem listu v latinskem, slovenskem in laškem jeziku. Bog nam jih ohrani mnogo mnogo let!

Iz Celovca. „Danica“ je 14. t. m. za gotovo oznanila, da bo sv. pismo edino le v Ljubljani na svitlo dano. V „Prijatel-u“ od 15. t. m. pa razglaša družtvo sv. Mohora sledeče: „Od več krajev gospodje poprašujejo, kaj in kako je zastran sv. pisma, — ali bode kaj ali nič, ali se naročnina prejema ali ne? Dajemo na znanje, da se je že lepo število naročnikov oglasilo in tudi že dnarjev vložilo. Ker se je nam štrena zastran sv. pisma hudo zavozljala, da še sedaj ni razrešena: raztegnemo čas naročil še do konca mesca julija tega leta, in pristavljamo, da nobenemu naročniku ni treba tistih dveh goldinarjev že sedaj poslati, temuč dosti je, ako nam pismeno naznani, da ga je volja, naše sv. pismo naročiti si. Tako ni nobene nevarnosti, kaj zgubiti — le ime je treba napisati, poštnino plačati in nam listič poslati, kar pa le nekaj krajcarjev znese, in še teh ne, ako kak domorodec imena naročnikov iz svoje okolice nabera. Rokopis, papir in pismenke — vse je pripravljeno, — Bog daj 7 do 800 naročnikov ali saj njih imena — in koj pri priči začnemo! Svoj čas bomo povedali vse jasno, kaj in kako, in še le tedaj bode treba, da gg. naročniki tista dva goldinarja pošljejo“. — — Čigavo je po tem takem pravo?

Novičar iz raznih krajev.

Iz Bohnije so se cesar podali v Tarnov, in odtod so čez Rzeszov in Lancut imeli 21. dan t. m. priti v Lvov, poglavno mesto Galicije, kjer bojo tri dní ostali. Na vsih postajah skozi celo pot so bili povsod slovesno sprejemani; posebno praznične priprave za počastenje Njih veličanstva so se pa delale v Lvovu, kjer je že pervi dan, ko so cesar stopili na gališko zemljo, 21kratno gromenje topov in razvitje cesarske zastave (bandera) naznanjalo veseli prihod. V tem, ko bivajo cesar v Galicii, ogledovaje armado, vojaške in druge naprave, pričakujejo cesarico v Possenhofen-u, njeni domačíi. — Toča dela letos res veliko škodo. V okolici Tabora na Českem je te dní strašna bila; „praž. nov.“ pripovedujejo od toče, po več liber (funtov) težke, in v Kosovi Hori celó od ene, ki je 7 funtov (?) tehtala; veliko živali je ubila, mnogo ljudí hudo ranila. Blizo Bruka na Štajarskem pa je bilo 13. t. m. tudi hudo vreme; iz polja beží 13 oseb hitro domú; po ozki ulici so leteli eden za drugem — kar udari strela v nje in vsih 13 pobije na tla; eno žensko je raztergala popolnoma in ji pete razklalo, 12 se jih je spravilo spet na noge. — Nova priča, kako nevarno je leteti ob hudem vremenu! — V Tirolih delajo povodnji veliko škodo. — Naj novejše novíce iz bojišča v Krimu segajo do 17. t. m., pa ne povejo nič posebnega. Obé straní se pripravljate na novo bitvo. Zavezniki od 16. t. m. napravljajo baterije, s kterimi hočejo zid Redana in Kornilovovega baštjona prestreliti. Iz Azije pa, odkodar se dolgo nič slišalo ni, se zdaj sliši, da rusovska armada maršira proti Karsu; kjer tudi od te straní pelje pot v Carigrad (poglej naš zemljovid rus. turšk. bojišča), bo treba zaveznikom paziti tudi na to stran. — Časnik petrogradški od 12. t. m. na dolgo in široko pretresuje pismo francozkega ministra od 5. t. m., v kterem pretresu se še zmiraj volja in up mirne sprave razodeva, in krivda, da so se dunajske pogajanja razbíle, pripisuje se le „hudobni volji“ angležke in francozke vlade. — Ker je cesarju Napoleonu že dnarja zmanjkalo za vojsko, ga bo treba spet na pósodo jemati. Ker pa se smé po francozki vladni osnovi to le zgoditi, ako deržavni zbor dovoli, je ta že poklican na 2. dan prihodnjega mesca. — Milodarov za udove in sirote na Angležkem, kterih možje in očetje so konec vzeli v vojski, se je že nabralo blizo 10 milijonov gold.; dosihmal vživa iz tega zaklada milošnjo že 1487 udov, 1802 otrok, ki so zgubili očete, 33 pa popolnoma sirot. — Admiral Napier je unidan rekel, da lani so angležke vojne ladije malo opravile na izhodnjem morji, letos pa menda ne bojo celó nič. — Ustaja Karlovcov v Španii še ni zaterta. — V Bernu v Švajci je stala te dní neka 45 let stara ženska pred porotno sodbo, ki je zažgala dve hiši iz tega namena, da bi jo na vse žive dní zaperli in tako preživili; obsojena le na 11 let, je prosila glasno sodnike za daljšo ječo, ker izpušeno čaka le spet lakota. Čudne reči se slišijo na svetu!

Ženitva kneza Lazara.

Národna serbska.

Poslovenil M. V.

Vino pije car mogočni Stepan
U Prizrenu tam u belem gradu.
Vino toči zvesti sluga Lazo,
Pa le caru čašo prenataka,
In na cara krivo pogledava.
Car pa praša Laza svoj'ga sluga:
Oj, za Boga! zvesti sluga Lazo,
Kar te prašam, pôvi po pravici,
Kaj ti meni čašo prenatakaš?
Kaj na mene krivo pogledavaš?
Ali konjič se ti je pokvaril?
Al obleka ti je ostaréla?
Ali blaga mar imaš premalo?
Kaj ti malo je na mojem dvoru?
Odgovarja zvesti sluga Lazo:
Ne hudúj se car besedam mojim,
Kar me prašaš, da povém resnico.
Ni se konjič meni ne pohabil,
Ni obleka meni ostaréla,
Tudi nimam ne premalo blaga,
Vsega dosti je na dvoru tvojem;
Ne hudúj se car besedam mojim,
Ker me prašaš, da povém resnico:
Kolikor za mano slug je prišlo,
Vsi so slugi se ti prikupili,
Vse si sluge, o moj car, poženil,
Jaz ne morem le se prikupiti,
Mene car le nočeš oženiti
Za mladosti in lepote moje.
Odgovarja car mogočni Stepan:
Oj za Boga! zvesti sluga Lazo,
Jaz ne morem tebe oženiti
S službenico ne z govedaríco;
Za te iščem deklice gosposke
Ino za se dobrega prijatla,
Kteri more biti mi naj bliže,
S kterim hladno hočem vino piti;
Al poslušaj zvesti sluga Lazo:
Jaz sem za te deklico že našel
Ino za se dobrega prijatla
Tam pri starem Jug-Bogdanu sivem
Milo sestro devet Jugovičev,
Milico naj mlajšo hčerko milo.
Al ne smé se ž njim o tem meniti,
Ni mu lahko tega omeniti;
Ker gosposki je po rodu Bogdan,
Rad ne bode dal dekline slugu.
Al poslušaj zvesti sluga Lazo:
Danes petek, jutri bo sobota,
Po jutršnjem pa nedelja svetla,
Šel tedaj na lov bom na planíno,
In poklical starega Bogdana.
Ž njim še pojde devet Jugovičev.
Ti v planíno pa ne hodi Lazo,
Ampak ti na dvor' ostani belem
In gotovi nam večerjo krasno.
Kadar z lova pridemo s planíne
Vabil jaz bom Juga na večerjo,
Ti pa vabi devet Jugovičev.
Ko na stole vsedemo se zlate,
Ti navali med žganje sladkora,
Pa nanosi vina začernelca.
Kadar se pa napijemo vina
Marsikaj bo stari Jug govoril:
Kak nekteri ste junaci verli.
Ino vzel bo knjige staroslavne
Da bo pravil iz njih zadnje čase,
Ti pak urno teci v tanki turen
In prinesi tisto čašo zlato,
Ki ni davno, kar sem si jo kupil
Ondi v belem gradu Varadinu
Od dekline mlade zlatarice,
Za njo dal pol drugi tovor blaga;
Jo natoči z vinom začernelcom,
Jo pokloni staremu Bogdanu.
Takrat bode se zamislil Bogdan
S čim da tebe Lazo bi obdaril.
Jaz pa bodem ondaj ga opomnil
Milice naj mlajše hčerke mile.

(Konec sledí.)

Današnjemu listu je priložena 29. pôla Vertovcove „občne povestnice“.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.